

Arvo Volmer: Me ei hävita midagi, aga saavutame juurde midagi väga olulist

Eelmise aasta lõpul kutsuti Estonia majas nädalase vahega kokku kaks meie muusikaelu tuleviku jaoks ülitähtsat ümarlauda.

Neist esimene, 10. detsembri mõttevahetus uuest kontserdimajast (ERSO ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori ühiskodu) sai lühipeegelduse Muusika jaanuarinumbris (vt lk 36), siinkohal vahendame nädal hiljem [Estonia teatri Valges saalis](#) kõlanud eriarvamusi küsimuses "Millist ooperi- ja balletisaali Eesti vajab?".

Ümarlual osalesid [kultuuriminister Tiit Terik](#), Tallinna linnapea [Mihhail Kõlvart](#), [RO Estonia peadirektor Ott Maaten](#), [Estonia teatri loomingujuht Arvo Volmer](#), arhitekt [Ike Volkov](#), riigikogu kultuurikomisjoni liikmed [Aadu Must](#) (esimees) ja [Eduard Odinets](#) ning riigikogulased [Mart Helme](#) ja [Urve Tiidus](#).

Tundub kuidagi üleaarne isegi nimetada põhjusi, miks rahvusooper vajab uut saali. [Ott Maaten](#) siiski meenutas esinduslikule kvoorumile, et umbes aasta eest käivitatud diskussioon [Estonia hoone juurdeehitusest](#) teenib eesmärki, et rohkem kui saja-aastase inkubatsiooni järel sünniks meie rahvuskultuurile hädavajalik tänapäevane ooperi- ja balletiteatri saal. Saal, mille laval saaks ette kanda kogu ooperi- ja balletirepertuaari, kuhu võiks esinema kutsuda rahvusvaheliselt tuntud artiste ning võimaldada nii Eesti publikulgi nautida maailmatasemel ooperikultuuri. Teame ju, et siiani tegutsetakse sõnateatrile mõeldud saalis. Ja sissejuhatuseks näidatud lühivideo Estonia ajaloo tuletus meelde, et juba 1930-ndatel leiti, et hoone on muusikateatrile kitsaks jäänud, mistõttu kavandati juurdeehituse arhitektuurikonkurssi. Nii võiks uusvana plaani elluviimine olla ka vanalinnale pigem võimalus kui probleem. Tunduski päris asjakohane, et ümarlauda juhtinud [Marko Reikop](#) alustas küsimusest, kas üldse on midagi arutada või alustame ehitamist. Loogiline, ent ometi naiivne, sest nii meedias kui ka kuluaarides käib ju kirglik ja üsna mustvalge poleemika, mis ei jätnud sedagi mõttevahetust puudutamata. Eioolimata [Aadu Musta](#) kinnitusest, et riigikogu kultuurikomisjon uuris teemat põhjalikult ja vaatas läbi ka virna vanu pabereid, mis kinnitavad, et seda [teatrit](#) on aastakümneid tahetud ja see soov on laiapõhjaline. [Ike Volkov](#) ei varjanud, et on juurdeehituse

Muusika

20,21

Kultuuriminister
Tiit Terik
Rahvusooper Estonia
Estonia teater
Ott Maaten
Arvo Volmer
Teater

am mune pooldaja. Ka sellepärast, et Pärnu m aantee, mille praegune lõpetus on hajus ja väärrib tänavana püsimist, kutsus ta vestluskaaslasti mitte arvamust avaldama, vaid faktipõhisele arutelule.

Reikopi provotseerivat küsimust, kas kellelgi pole kahtlust, et RO tulebki siia, pareeris Mihhail Kõlvart soovitusel anda sõna kultuuriministrile. Ent tõi kohe esile meie ühiskonna laiema probleemi, et poliitikud otsustavad ja teised peavad siis mõtlema, kuidas otsus ellu viia. Linnapea tunnistas oma kõhkusi, kas juurdeehitus on kõige parem mõte. Tema hinnangul ei sünniks nii ehk naa juurdeehitust, vaid ikka uus hoone. Kas ka uus sümbol? Ja kui otsustada juurdeehituse kasuks, miks tuleb see siis ooperimajale, mitte kontserdisaalile, millega seotut arutati nädal varem. Kõlvart soovitas käsitleda neid kaht teemat komplekselt ja määratleda prioriteedid ning meenutas, et kõne all on mitte üksnes kultuuri-, vaid ka linnaruumi küsimus.

Jutujärje üle võtnud Tiit Terikule oli juurdeehituse mõte sümpaatne, ka ei seadnud ta kahtluse alla selle vajadust. Aga tõdes, et riigil võivad olla head plaanid - otsus ja rahastamisskeem on ju olemas -, kuid kui omavalitsus, kelle territooriumist on jutt, ei jaga planeerimisprotsessi osas sama arvamust, siis sellega edasi liikuda ei saa. Nüüd ollakse kultuuriministri hinnangul küsimuse ees, kuidas ja millise planeerimisprotsessini jõuda. Ja plaane illustreerivad pilte vaadates ennustas ta linnakodanikuna, et "need pälvivad nii poolehoidu kui ka tulist kriitikat".

Järgmisena mikrofoni saanud Arvo Volmer juhtis algatuseks tähelepanu ohule, et kulutades kultuuriraha järjest suurte objektide rajamisele, võime jõuda olukorda, kus pole enam vahendeid nende täitmiseks väärilise sisuga. (Sisu poolelt aga toonitas, et tänapäeval on kaunites kunstides üha jõulisemalt esile tõusmas visuaalne külg, mis kindlustab ka muusikateatri arengupotentsiaali.) Volmer suhtub Estonia praegusesse teatrisaali lugupidamisega, sest on ju meie muusikateatri ajalugu siinsamas üles ehitatud. Juurdeehituse mõtte seninägematu potentsiaal ongi olemasoleva vana (siia sobivad mitmesugused barokkteemad või kammerlikumad moodsad lavastused), uue teatrisaali ja ka kontserdisaali ühenduses, mis oleks isegi rahvusvahelises plaanis unikaalne.

Ka Urve Tiidus leidis, et juurdeehitus oleks mõistlik mitte üksnes finantsiliselt, vaid ka traditsioonide ja ajaloo hoidmise pärast.

Teatriga kaasneb alati rohkelt emotsioone, ent kriitilise mõtlemise üks reegel on, et jätke emotsioonid kõrvale, soovitas ta. Ja tuletas meelde, et uus omaette muusikateatri hoone läheks maksma sadu miljoneid, juba sellest aspektist on juurdeehitus mõistlik idee.

Mart Helme sõnul loodaks juurdeehitusega täiesti uus kvaliteet - midagi niisugust, mida Eestis praegu kusagil ei ole -, väärindades sellega ühtlasi vana sümbolhoonet. Riigikogus kinnitatud riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamise kava katab ära kogu Eesti - Narva, Rakvere, Tartu, Tallinn. Hakata seda tasakaalu kõigutama oleks äärmiselt väär. Rahastamise mudelid on välja töötatud, konkursiplaanid olemas - miks me praegu iseendale jalga tulistame, küsis Helme.

Mihhail Kõlvarti vastulauset, et kavandatud viie-kuuekümmne miljoniga ei ole mõeldav seda projekti realiseerida, pareeris Ott Maaten, viidates riigikogu otsusele, mis annab väga selged juhtnöörid ka teatrijuhile, kuidas ja millega edasi tegutseda. Seejuures ei tohiks unustada kaht, aja ja raha faktorit, toonitas peadirektor. Kui sellest otsusest taganeda, maandub arutelu taas abstraktsele tasandile ja nagu aastakümned on näidanud, ei jõutagi kuskile. Täiesti nullist uue hoone kavandamisel tuleks kokku panna mõlemad mahud, nii praeguse Estonia 17 000 m² kui ka juurdeehituse 12 000 m², millega hind mitmekordistuks ja siis lihtsalt raha ei leitaks.

Aimates vaidlusest kujunevat riigi ja omavalitsuse vastasseisu, kutsus Odinets säilitama ja väärindama olemasolevat ning hoiatas, et kui üksmeelt ei leita, siis võib paari aasta pärast valitav uus parlament eelmise otsust muuta. Terik haakus märkusega, et Tallinna linna volikogu ja linnavalitsus peavadki nüüd ütlema, kas sellele kohale on üldse võimalik midagi planeerida. Kõlvarti vastus oli, et projekti realiseerimiseks tuleks linnal senistest põhimõtetest taganeda. Printsip, et muldkindlustuste võõndit ei hoonestata, kehtivat juba 150 aastat. Keslinna üldplaneeringus on juurdeehituse krunt kirjas pargi alana.

Tammsaare park on riikliku looduskaitse ja Estonia hoone muinsuskaitse all ja kõigele krooniks Tallinna vanalinn aastast 1997 UNESCO maailmapärandi nimistus...

Maaten on mõistagi piirangutega kursis. Ent UNESCO maailmapärandi alale on nende aastatega ehitatud seitse hoonet (Vabamu, Taani saatkond, Kalevi ujula hotell jt), millega ei ole

nimistust välja langetud. Hinnates ajaloomälestisi ja -väärtusi tuleks aga sügavalt mõelda ka nende kaasajastamisele: kas meil on teatud ajahetkel ja teatud küpsuse juures õigus muuta ja parandada neid piiranguid, mis me ise oleme loonud, küsis Maaten.

Must lisas, et kõik ümarlaual tõstatatud küsimused olid riigikogu kultuurikomisjonis teada ja on samm-sammult läbi arutatud.

“Ärge arvake, et keegi hakkab Notre Dame'i kirikut taastama XIII-XIV sajandi kultuurikihis! Meid ümbritsev keskkond on pidevas muutumises - hooned peavad eelkõige elama ja siis olema võimalikult algupärased.” Kogu seaduslik asjade käik on praeguseks läbi käidud ja ei ole varianti, et ehitame 60-miljonilise hoone asemele kuskile 300-miljonilise, kinnitas ta.

Talle sekundeerinud Volkov kordas, et tuleb analüüsida, mitte arvata. XVII sajand on möödas ja ka arhitektuur areneb, nii et tegutsegem edasi!

Trükiruum saab enne otsa kui vaidlus Valges saalis. Juttu jõudis isegi arutluseni, kas juurdeehitus tuleks pseudoajaloolises või modernses stiilis; kas rahvaküsitlus tuleks korraldada ja mida see annaks. Volmeri kinnitust mööda ei taha ka RO hoonet, mida mitte keegi ei soovi. Ent Volkov meenutas hoiatavalt Harju tänava hoonestamise küsimust, mis jäi 5,3% tallinlaste häälte pärast tegemata. Kõlvarti lubadusega, et linn ei hakka vastu töötama, vaid püüab leida lahendusi ja kaasa aidata, jäi õhku lootus, et kord ehk saabub aeg, millal võiks kopa maasse lüüa.

Salvestist järelkuulanud ja resümeerinud Tiina Mattisen